

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

САМЈУЕЛ БЕКЕТ

(1906 - 1989)

Каталог изложбе

НОВИ САД, 2006

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

КАТАЛОЗИ ИЗЛОЖБИ

118

АУТОРИ КАТАЛОГА И ИЗЛОЖБЕ

Ксенија Шуловић и Александра Драпшин

Библиотека Матице српске приредила је изложбу поводом 100 година од рођења ирског писца Самјуела Бекета. Изложба је отворена од 10. марта до 7. априла 2006. године у витринама испред свечане сале Матице српске, а коришћена је грађа из збирки Библиотеке Матице српске. Испод сваке каталошке јединице утисане су сигнатуре.

Пре него што је, јануара 1953. године у Театру Бабијон први пут изведена драма *Чекајући Годоа* (*En Attendant Godot*), Бекет је већ написао више књига, есејистичких и прозних, чак и једну драму, *Елеутерија* (*Eleutheria*). Поред поезије коју, као и остала своја дела, пише наизменично на енглеском и француском језику, објавио је више прозних књига, романа и приповедака, и неколико есејистичких, међу којима се истичу *Данте... Бруно... Вико... Џојс и Пруст*. Међутим, светску славу и значајно место у авангардној литератури и театру нашег времена прибавиће му тек његово драмско стваралаштво.

Чекајући Годоа први је и вероватно најзначајнији комад овог писца. Упада у очи, када га видимо изведеног или када га прочитамо, да се он све време одвија на два плана. На једном плану, то је готово реалистичка прича о две пропалице, скитнице, који се одавно познају, од којих је један културнији и интелектуалнији, супериорнији (Владимир), док је други спонтанији, летаргичнији и добровољно подређен (Естрагон). Они се налазе на месту на коме су зато чекају извесног Годоа (...)

Наравно, прича на реалистичком плану готово да је без значаја, ако не учимо и оно друго значење, ако не откријемо ауторову намеру да говори не о двојници појединаца већ о људском роду, и не о једном обичном дану чекања већ и о читавом људском животу, не сада, него откада наша цивилизација постоји.

Слободан Селенић, 1987

Сећам се своје запањености кад сам по доласку, 1967, запазио да у Ирској Бекета окружује општа равнодушност. Свакако, колеџ Тринити (Trinity College) га је 1959. именовао доктором *honoris causa*, али тај је догађај заборављен или није изгледао нарочито значајан. По књижарама се налазило мало његових књига, ретки су били студенти који су чули да се о њему говори, само неколико раштрканих чланака могло се наћи у библиотеци Универзитетског колеџа. Ирски часописи и новине нису објављивали редовне оцене његових дела.

Постојао је, разуме се, известан број људи који су се од почетка дивили Бекетовом делу, али њих је било мало, а често су били и његови лични пријатељи. Широка јавност је од њега познавала само *Чекајући Годоа*, комад извођен у једном малом мрачном позоришту које је ишчезло педесетих година. Или су га, пак, посматрали у односу према Џојсу (Џојсов секретар), или као писца неколико забрањених књига (*Молоа* је последња која је забрањена, 1956). Кад је Бекет добио Нобелову награду, британски и француски радио представили су га као "ирског писца Самјуела Бекета", док га је ирски радио одредио речима "рођен у Даблину" и "живи и пише у Француској".

Џ. Мејс, 1984

Као што је, објављујући своје *Опасне везе* (1782), Шодерло де Лакло многад надмашио свој узор - , дело великог Русоа, створивши тамни одраз, неку врсту негатива *Нове Елоизе* (1761) - тако и Самјуел Бекет, у браздама непоновљивог *У трагању за изгубљеним временом*, ствара своју мрачну М-трилогију (*Молоа*, *Малон умире*, *Неименљиво*). Понесен небројеним перспективама које отвара Прустов роман, двадесетпетогодишњи Бекет, у време када готово нико не разуме смисао тог новог истраживања, одмах уочава и домет и дубину Трагања и, непуне четири године по изласку седмог и последњег тома, 1927, своју прву студију посвећује управо делу француског писца.

Иван Димић, 1991

Драма *Чекајући Годоа* (написана 1948, први пут штампана 1952) Бекетово је најпопуларније дело. Најпопуларније не само код шире публике коју чине редовни посетиоци позоришта, него исто тако и код професионалних критичара што показује огромно интересовање научника за то дело. Поред социолошких, марксистичких, егзистенцијалистичких, па чак и биографских интерпретација, постоје и религиозна тумачења овог дела, у њима се чувени г. Годо који се никако не појављује у драми, схвата као *deus absconditus*.

У прилично упадљивом контрасту према основном појму аристотеловске драме (реч драма означава "радњу" на грчком), главни заплет у комаду *Чекајући Годоа* истиче у први план непомично чекање двеју личности, Владимира и Естрагона; и доиста, Бекетов први наслов за ову драму, био је само: *En attendant*, што значи "чекајући". У односу на физички простор, ово чекање је став који подразумева "задржати се, чекати и видети"; с друге стране, на духовном плану, то је "очекивање". Стога, две скитнице знају да никаква промена места неће решити њихове невоље.

Ролф Бројер, 1976

У његовим драмама видимо људе који су – ако се тако може рећи – прошли кроз историју да би на другој страни открили неке застрашујуће истине о човеку, истине за које не можемо рећи како их нисмо свесни, али

које најчешће одбијам да видимо онаквима какве оне јесу. Бекета и чини великим писцем баш то што нас непрестано приморава да до краја схватимо те последње и неизбежне истине о нашем животу.

Јован Христић, 1986

Хоћу да кажем да Бекет пише о оном што мрзи, презире, са гнушањем одбацује и неумољиво осуђује. Више је но сигурно да он, такав какав је, то чини зато што неког и нешто исто тако неизмерно воли, дивни му се, потајно и неизречено призива га. Ко би тај "неко" могао бити, шта би то "нешто" могло бити? (...) Но пре и изнад свега Бекет је бранилац напора човекове свести да ову "кратку посету" која се зове живот испуни неким вишим и дубљим, релативним, дакле људским, човеку потребним и доступним смислом. Питаћете ме: где он то каже. Рећи ћу: у туробним сликама глупог и кукавног животарења и умирања свих оних Марфија, Молоа и Малона који су се целог века проводили празно. Па онда, пошто су све Бекетове реализације снимци негативни његове поетско-филозофске визије, дате у наративним и драмским метафорама, ја бих још додао да је Бекет и добро скривени апологет љубави, јер једна од његових гажених, сурово шибаних, упорно опуживаних сенки, једна поетски константна метафора на неких 250 штампаних страна, и која се зове Молова, издаје Бекетову ћутањем заштићену тајну, када каже: "Глупава игра по мом мишљењу и уз то, на крају крајева, заморна. Али ја сам у то унео прилично добре воље, знајући да је то љубав..." Зато код Бекета умиру бедно они који су живели бедно.

Павле Стефановић, 1965

Да би избегао суочавање са властитом ништавношћу, Бекетов јунак мора да се постави између две крајности. Ако одлучи да се служи другима као огледалом, како би се осведочавао да постоји, излаже се опасности да у њиховим очима опази одраз властитог ништавила. С друге стране, повлачећи се у осаму да би избегао ову опасност, он открива да његова огледала постепено бледе, те га сада опет одражава само ништавило. Бекетов први филм, насловљен *Филм*, јесте портрет личности која је схватила опасност огледања у очима других и због тога избегава све погледе, животињске и божанске, као и људске. Али, у својој суманутој жељи да се од њих изолује, он непромишљено укида све у чему се одражавају други и тако сагледава себе онаквим какав јесте.

Чарлс С. Хамптон, 1968

Већ у својим најранијим делима - рецимо у песми *Whoroscope* Бекет је уобличио слику света коју касније неће мењати, пошто је суштинско својство његовог света да има два лица, он ће просто премештати напласак с једног на друго.

Данас је опште призната ствар - један новински чланак је духовито насловљен "*Cogito ergo Sam*" - да је Бекет картезијанац, иако претвара

Декарта у Гелинкаса, који му је ближи, и користи се Лајбницовом монадом без прозора ("наша беспрозорност", вели Бекет). Он ће, кад затреба, мало натегнути њихову филозофију како би у њој више дошла до изражаја човекова усамљеност, чињеница да му је, пошто су се његови преци окренули духовном животу, и сопствено тело постало туђе и да он нигде није успоставио праве односе

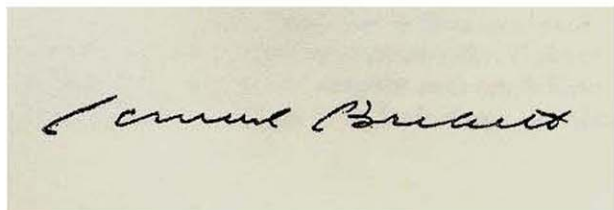
Жан-Жак Мају, 1971

Од Лотреамонове "склоности према ничему" до "обликотворне снаге ничега" Готфрида Бена простире се струја негативитета у модерној књижевности. Било би претерано рећи да је Малармеова поетика и све њене актуализације до испуњења у Бекетовом позном делу једнако у прози, поезији и драми - карактеристика свеукупне књижевности модернизма, али се не може порећи да представља једну од струја које су јој дале специфични лик. Самјуел Бекет стоји на самом њеном крају, као довршење једног немогућег пројекта: из захтева да се представи непредстављиво он је извукао последње консеквенце, после којих се, у логичком смислу, мало тога још може додати. Због тога заслужује почасни назив последњег међу модернистима, оног ко је "исту стару ствар" довео до тачке одакле се више не може наставити, а мора да буде настављена. Читаво његово позно дело представља "књигу ниочему" која се држи само унутрашњим моћима ако не стила, а оно властитих поетичких премиса.

Зоран Милутиновић, 1992

Страх од губитка јаства кроз његове улоге је – као што је Бекет морао да увиди у својој студији о Прусту – страх од губитка јаства у времену. А илузија јаства изван времена узмицање је не само од живота него и од књижевности, дакле, узмицање од неизвесних будућности којима време и језик подвргавају и јаство и књиге. Бекетов огроман напор да заснује аутономност књижевности је иронично подсећање на пресудну зависност књижевности од живота; упечатљиво бруталније подсећање од онога што пружају романи који разоружавајуће упућују на стварност изван њих самих да би слободније уживали у једној аутономији завидних размера.

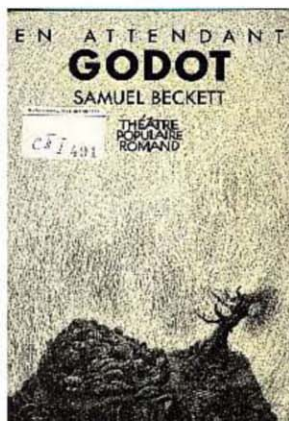
Лео Берзани, 1966

A photograph of a handwritten signature in black ink on a light-colored background. The signature is written in a cursive, flowing script and appears to read "Leo Bersani".

ДЕЈА

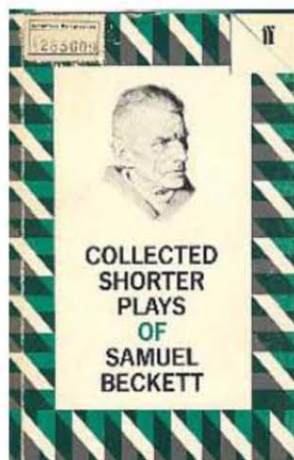
1. Waiting for Godot / by Samuel Beckett ; [translated from his original French text by the author]. - New York : Grove Press, cop. 1954. - 60 str.
П 281482
2. Fin de partie / Samuel Beckett. - Paris : Les éditions de minuit, 1957. - 122 str.
Ба П 1314
3. La dernière bande / Samuel Beckett ; traduit de l'anglais par Pierre Leyris et l'auteur. - Paris : Les Éditions de Minuit, 1959. - 71 str.
Ба П 1306
4. Moloa / Samjuel Beket ; [prevela Kaća Samardžić]. - Beograd : Kosmos, 1959. - 295 str., [1] list s autorovom slikom
П 432895
5. Svršetak igre / Samuel Beckett ; [prevela Alka Škiljan]. - Zagreb : Zagrebačko dramsko kazalište, 1959. - 60 str.
I 7344
6. Svršetak igre : (odlomak) / Samuel Beckett ; s francuskog preveli Miroslav Bertoša i Alojz Majetić. U: Polja. - God. 5, br. 38 (febr-mart 1959), str. 8-9.
П III 1114
7. Happy days / by Samuel Beckett. - London : Faber and Faber, 1961. - 48 str.
П 281947
8. Molloy ; L'Expulsé / par Samuel Beckett ; suivis de Beckett le précurseur par Bernard Pingaud ; et du Dossier de presse de Molloy [par Maurice Nadeau ... et al.]. - Paris : Union Générale, 1963. - 311 str.
I 251445
9. Oh les beaux jours / Samuel Beckett ; traduit de l'anglais par l'auteur. - [Paris] : Les Éditions de minuit, [1963]. - 89 str.
Ба П 1384
10. Чекајући Годоа / Самјуел Бекет ; [превео Андреја Милићевић]. - Београд : Српска књижевна задруга, 1964. - 127 стр.
П 438583
11. Stories & texts for nothing / by Samuel Beckett. - [1st printing]. - New York : Grove Press, cop. 1967. - 140 str., [6] listova s ilustr.
П 284200

12. Malone umire / Samuel Beckett ; [s engleskog preveli Svevlad i Ivan Slamning]. - Zagreb : Zora, 1969. - 188 str.
I 21254
13. Film / by Samuel Beckett ; with an essay On directing film by Alan Schneider. - [1st printing]. - New York : Grove Press, cop. 1969. - 95 str.
II 284190
14. Reci Džo / Samjuel Beket ; prevela Miroslava Jovanović. U: Polja. - God. 15, br. 133/135 (1969), str. 16-17.
II III 1114
15. Malone dies / Samuel Beckett ; a novel translated from the French by the author. - [1st printing]. - New York : Grove Press, 1970. - 120 str.
II 284194

16. More pricks than kicks / Samuel Beckett. - [1st printing]. - New York : Grove Press, 1970. - 191 str.
II 284193
17. Murphy / Samuel Beckett. - [1st printing]. - New York : Grove Press, 1970. - 282 str.
II 284197
18. Неименливото / Самјуел Бекет ; [превел Божидар Настев]. - Скопје : Нова Македонија, 1970. - 210 стр.
II 45887
19. Proust / by Samuel Beckett. - [1st printing]. - New York : Grove Press, 1970. - 72 str.
II 284199

20. Cascando and other short dramatic pieces / Samuel Beckett. - [1st printing]. - New York : Grove Press, 1970. - 88 str.
II 284188
21. Watt / by Samuel Beckett. - [1st printing]. - New York : Grove Press, 1970. - 254 str.
II 284203
22. Molloy / Samuel Beckett ; [prevedel Aleš Berger ; študijo napisal Aleš Berger]. - V Ljubljani : Cankarjeva založba, 1975. - 216 str.
I 27576
23. Drame / Samuel Beckett ; prevela Alka Škiljan ; pogovor Petar Selem. - Zagreb : Nakladni zavod Matice hrvatske, 1981. - 163 str.
II 83250

24. Izabrane drame / Samjuel Beket ; izbor i predgovor Jovan Hristić ; preveo s engleskog Aleksandar Saša Petrović. - Beograd : Nolit, 1981. - 284 str.
II 81687
25. Чекајући Годоа / Самјуел Бекет ; предговор и приређивање Слободан Селенић ; [превео Андреја Милићевић]. - Београд : Просвета : Нолит : Завод за уџбенике и наставна средства, 1981. - 126 стр.
II 83393
26. Murphy / Samuel Beckett ; [prevedel Jože Stabej ; spremno besedo napisal Janko Moder]. - V Ljubljani : Cankarjeva založba, 1982. - 398 str., [1] list s autorovom slikom
II 84439

27. Седам песама / Самјуел Бекет ; с француског Оливера Милићевић. У: Летопис Матице српске. - 158, 429, 1 (јан. 1982), стр. 112-114.
 П П 951, ПМС П 1
28. Collected Shorter Plays / Samuel Beckett. - London ; Boston : Faber and Faber, 1984. - 316 str.
 П 285609
29. Nemušto / Samjuel Beket ; preveo Miloško Knežević. - Čačak : Dom kulture, 1986. - 134 str.
 Ш 86140
30. Више жалости него радости / Самјуел Бекет ; превод Предраг Тодоровић. - Ниш : Библиотека часописа "Градина", 1987. - 55 стр.
 Ш 89680

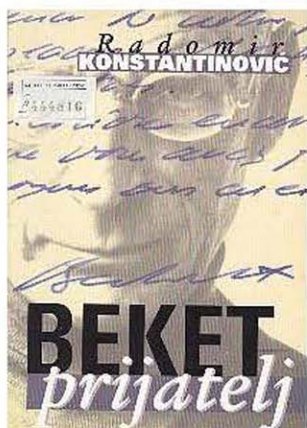
31. Kako jeste / Samjuel Beket ; preveo sa francuskog Miloško Knežević. - Čačak : Dom kulture, 1990. - 123 str.
 Ш 401590
32. Одскоци / Семјуел Бекет ; с француског Драган Маричић. У: Летопис Матице српске. - 167, 448, 4 (окт. 1991), стр. 396-400.
 П П 951, ПМС П 1
33. Крај и друга проза ; Дах / Семјуел Бекет ; превели Давид Албахари, Боривој Герзић. - Београд : Истар, 1994. - 175 стр.
 П 454219

34. Чекајући Годoa / Бекет ; с енглеског превео Андреја Милићевић. - Београд : Гутенбергова галаксија, 1995. - 127 стр.
II 423547
35. Крај партије / Самјуел Бекет ; [превео с енглеског Александар Саша Петровић]. - Београд : Народна књига-Алфа, 1996. - 82 стр.
I 43976
36. Чекајући Годoa / Семјуел Бекет ; превео са француског Горан Костровић. - Београд : Удружење издавача и књижара Југославије, 1997. - 116 стр.
III 418940
37. Чекајући Годoa / Самјуел Бекет ; [превео Андреја Милићевић]. - Београд : Verzalpress, 2000. - 123 стр.
СП II 4830
38. Čekajući Godoa / Samjuel Beket ; [preveo Petar Pjanić]. - Beograd : Rad, 2004. - 115 str.
I 46732

ЛИТЕРАТУРА

39. Susret sa Samjuelom Beketom / Radomir Konstantinović. U: Polja. - God. 5, br. 38 (feb-mart 1959), str. 8.
II III 1114
40. Samuel Beckett / edited by Martin Esslin. - Englewood Cliffs : Prentice-Hall, 1965. - VIII, 182 str.
Ба II 1418
41. Samuel Beckett / Pierre Melese. - 3e éd. - Paris : Seghers, 1969. - 191, [8] str. s tablama
I 251983
42. Samuel Beckett "Spiel + Film" / redaktion Herbert Gamper, Andreas Hensel. - [S. l.] : Theatar am Neumarkt, [s. a.]. - 16 str.
СП II 5099
43. The shape of chaos / David H. Hesla. - Minneapolis : The University of Minnesota Press, 1971. - VII, 252 str.
СП III 602
44. Les critiques de notre temps et Beckett / [présentation par Dominique Nores]. - Paris : Garnier frères, 1971. - 191 str.
I 252223

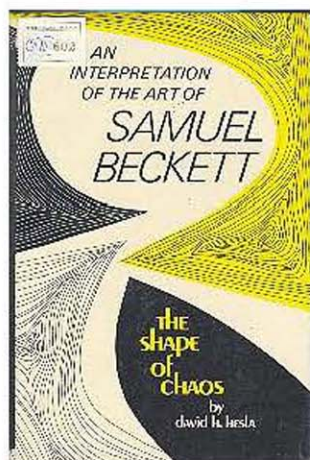
45. Beckett / by John Fletcher and John Spurling. - London : E. Methuen, 1972. - 152 str., [8] str. s tablama (fotogr.)
II 284089
46. Beckett / par Gérard Durozoi. - Paris ; Montréal : Bordas, 1972. - 241 str.
I 252141
47. Entfremdung als Konstituens bürgerliche Literatur, dargestellt am Beispiel Samuel Becketts / Waltrand Gölter. - Heidelberg : C. Winter, 1976. - 361 str.
III 112438
48. Za i protiv Beketa / Andre Marisel ; [preveo Miodrag B. Šijaković]. U: Ulaznica. - God. 10, br. 51-52 (1976), str. 77-80.
III 673
49. Samuel Beckett / edited by Lawrence Graver, Raymond Federman. - London ; Henley ; Boston : Routledge and Kegan Paul, 1979. - XX, 372 str.
III 287755

50. Frescoes of the Skull / James Knowlson and John Pilling. - London : J. Calder, 1979. - XX, 292 str.
СПIII 635
51. Неспоразуми око Бекета / Павле Стефановић. У: Есеји / Павле Стефановић. - Београд : Нолит, 1982. - (1982), Стр. 241-253.
II 85065
52. The intent of undoing in Samuel Beckett's dramatic texts / S. E. Gontarski. - Bloomington : Indiana University Press, 1985. - XVIII, 221 str.
III 289687

53. En attendant Godot / Samuel Beckett. - La Chaux-de-Fonds :
Beaux-Site, [1985]. - 112 str.
CIII 491
54. Irski koreni mladog Beketa / Dž. Mejs. U: Treći program. - God. 4,
br. 67, 1985, str. 75-91.
II II 2665
55. Marfi ili barokni Beket / Andre Topja. U: Treći program. - God. 4,
br. 67, 1985, str. 112-129.
II II 2665
56. Romani Samjuela Beketa : jedinstvo Džojisa i Prusta / Melvin Dž.
Fridman. U: Treći program. - God. 4, br. 67, 1985, str. 183-195.
II II 2665
57. Samjuel Beket i filozofi / Džon Flečer. U: Treći program. - God. 4,
br. 67, 1985, str. 220-233.
II II 2665
58. Biće i nebiće : Ne-Ja Samjuela Beketa / Hirš Zeifmen. U: Treći
program. - God. 4, br. 67, 1985, str. 233-246.
II II 2665
59. Nema izlaza za Beketa / Lio Berzani. U: Treći program. - God. 4,
br. 67, 1985, str. 246-253.
II II 2665
60. Rešenje kao problem : Beketov "Čekajući Godoa" / Rolf Brojer. U:
Treći program. - God. 4, br. 67, 1985, str. 262-274.
II II 2665
61. Šah sa gledalištem - Beketov "Kraj partije" / Džejms Ačeson. U:
Treći program. - God. 4, br. 67, 1985, str. 276-289.
II II 2665
62. Beketov Pepeo : pitanje fundamentalnih zvukova / Klaus Ziliakus.
U: Treći program. - God. 4, br. 67, 1985, str. 334-345.
II II 2665
63. Smisao Beketovog dela "Tišina" / Džon Piling. U: Treći program. -
God. 4, br.67, 1985, str. 209-220.
II II 2665
64. Samjuel Beket i masovni mediji / Žan-Žak Maju. U: Treći
program. - God. 4, br.67, 1985, str. 359-375.
II II 2665
65. Beketovo pozorje ljudskog života / Jovan Hristić. U: Studije o
drami / Jovan Hristić. - [1. izd.]. - Beograd : Narodna knjiga, 1986.
- (1986), Str. 131-161.
II 400267

66. New British drama in performance on the London stage / Richard Allen Cave. - Gerrards Cross : Colin Smythe, 1987. - XII, 322 str.
 III 290989
67. Beckett / Ludovic Janvier. - [Paris] : Seuil, 1989. - 189 str.
 I 252995
68. Time and the problems of self-definition and uncertainty / by Susan Silverman. - Stanford : Stanford University, 1989. - 124 str.
 II 287993

69. Бекет : неколико сусрета / Емил М. Сиоран ; с француског Борјанка Јолић-Лудвиг. У: Летопис Матице српске. - 166, 445, 3 (март 1990), стр. 471-476.
 П П 951, ПМС П 1
70. Бекетов "Молоа" или загонетка непрекидног говора / Иван Димић. У: Од Стендала до Бекета / Иван Димић. - Сремски Карловци ; Нови Сад : Издавачка књижарница Зорана Стојановића, 1991. - Стр. 281-299.
 III 407651
71. Kako smo čekali Godoa kad su cvetale tikve / Feliks Pašić. - Beograd : Bepar Pres, 1992. - 122 str.
 III 408295
72. Negativna poetika : poezija Semjuela Beketa / Zoran Milutinović. У: Negativna i pozitivna poetika / Zoran Milutinović. - Novi Sad : Matica srpska, 1992. - Str. 27-54.
 I 40595

73. Conversations with (and about) Beckett / Mel Gussoww. - London : Nick Hern Books, 1996. - 192 str.
 СП II 4238
74. Directing Beckett / [edited by] Lois Oppenheim. - Ann Arbor : The University of Michigan Press, 1997. - XII, 320 str.
 СП III 1374
75. Beket prijatelj / Radomir Konstantinović ; [prevod pisama S. Beketa Slavica Miletić]. - Beograd : Otkrovenje, 2000. - 168 str.
 П 444816
76. Semjuel Beket / Slobodan Selenić. U: Dramski pravci XX veka / Slobodan Selenić. - 3. prerađeno i dopunjeno izd. - Beograd : Fakultet dramskih umetnosti, Institut za pozorište, film, radio i televiziju, 2002. - Str. 59-73.
 Ш 439667
77. Семјуел Бекет / Харолд Пинтер. У: Разни гласови / Харолд Пинтер. - 1. изд. - Нови Сад : Светови, 2002. - Стр. 67-68.
 I 44859

ФАКСИМИЛИ И ФОТОГРАФИЈЕ

78. Самјуел Бекет
79. Самјуел Бекет са мајком Мери
80. Вилијам Бекет, Самјуелов отац
81. Самјуел Бекет у крикет клубу Портора, 1923
82. Писмо Самјуела Бекета Радомиру Константиновићу писано у Ловрану 25. јула 1958. године
83. Писмо Самјуела Бекета Каћи Самарцић писано у Паризу 11. марта 1968. године

САМЈУЕЛ БЕКЕТ
1906 - 1989

Издавач

Библиотека Матице српске
Нови Сад
Матице српске 1

Уредник

Миро Вуксановић

Аутори Каталога

Ксенија Шуловић и Александра Драпшин

Припрема

Ксенија Шуловић
Оливера Михајловић

Умножавање

Станислава Николић

Повез

Милорад Родић

Тираж

50 примерака